

Mijn
herinnering aan **Jef**
Geeraerts
De man met de zweep

Stan Lauryssens

Messengevecht in de Seefhoek

Eigen berichtgeving.—In het Stuivenbergziekenhuis werden gisteravond twee heethoofden binnengebracht, de genaamde René V. en Michel S. Zij raakten slaags in café Welkom in de Seefhoek waarop Michel S. een mes trok en zijn belager te lijf ging. Er vloeiende bloed en de politie werd erbij geroepen. Zowel René V. als Michel S. zijn buiten levensgevaar.—S.L.

Zie me hier zitten, dacht ik, de nieuwe Elsschot, maar in plaats van in de voetsporen van Willem Elsschot te treden, houd ik de stoel van Roger van de Velde warm.

... en toch wist ik met mijn geluk geen blijf.

Interne telefoon van mijn hoofdredacteur.

“Ken je Jef Geeraerts?”

“Niet persoonlijk, meneer.”

“Heb je ooit iets van ’m gelezen?”

“Heu ... al zijn boeken, meneer, *Ik ben maar een neger, Schroot, Zonder clan, Het verhaal van Matsombo...*”

Het kriebelde in mijn buik, ik dacht aan het boerenmeisje uit mijn dorp met de varkenspootjes en haar boezem als twee sappige wijnpeertjes, ik dacht aan Monsieur MATSOMBO Grégoire-Désiré, Directeur Honoraire de l’Hôpital du Territoire de BUMBA en keek mijn hoofdredacteur aan en dacht *excusez le mot*, meneer, maar Jef Geeraerts leerde mij vogelen en ’t is gelijk de mensen zeggen: wie kan vogelen, kan ook vliegen.

“Jef Geeraerts krijgt de Driejaarlijkse Staatsprijs voor Verhalend Proza voor *Gangreen 1—Black Venus*, een koloniale roman over liefde, geweld en dood volgens het persbericht. ’t Is zopas bekend gemaakt. Interview de nieuwe Staatsprijswinnaar en zorg dat je stuk morgen in de krant staat.”

Het kriebelde in mijn buik. Jef Geeraerts. *Ik ben maar een neger. Schroot. Zonder clan. Het verhaal van Matsombo.* De grootmeester. Mijn gids, mijn kompas, mijn anker. Mijn literaire held. Mijn leermeester.

“Waar woont Jef Geeraerts?” vroeg ik.

“Bij zijn ouders in Wilrijk,” zei de hoofdredacteur. “Zijn nummer staat in het telefoonboek.”

Ik belde naar zijn ouderlijk huis, kreeg zijn moeder aan de telefoon.

“Mijn zoon is gaan wandelen”, zei ze.

“Ongze Jozef zit in de cinema,” riep een norse stem op de achtergrond. “Hij is naar de middagvertoning van twee uur.”

“Wanneer komt hij thuis?”

“Tegen vier uur, hoop ik.”

“Dat weet ge nooit, met ongze Jozef,” riep de stem op de achtergrond.

Ik dacht, vooraleer ik Jef Geeraerts interview zal ik mijn geheugen opfrissen en *Gangreen 1—Black Venus* diagonaal herlezen, naar de tekst kijken zonder woord per woord en zin per zin te lezen, wat we tegenwoordig ‘scannen’ noemen, in de rapte want veel tijd had ik niet en sloeg het boek open en dacht, wat is me dat, zeg, zo’n opgefokte roetsjbaan van een eerste zin, 1.895 woorden met hier en daar een komma en geen enkele punt, vurig, snel, poëtisch, bladzijde na bladzijde, er kwam geen einde aan, één lange gedachtenstroom in een jachtige lawinestijl, hijgerig, gedreven, *manisch*, stromend als lava, een evangelie van naakte borsten en geschoren vagina’s in alle geuren en formaten op het ritme van tamtams in een eenvoudige en directe stijl à la Hemingway en ik keek naar de tekst zonder de tekst te lezen zodat alle belangrijke dingen vanzelf opvielen en sloeg

Gangreen 1—Black Venus dicht en zei tegen mijzelf: “Straffe kost,” en dacht, is de Staatsprijswinnaar die bij zijn ouders in Wilrijk woont dezelfde ijdeltuit als de wellustige sater op bokkenpoten die schuimbekkend door Belgisch-Kongo banjert en bladzijdenlang op zoek is naar zwart neukvlees of is de echte Jef Geeraerts in werkelijkheid een zachtgekookt ei met een geniale pen die liegt over zijn eigen leven?

Ik bezat geen auto en reed met Roger D., onze huisfotograaf, naar de blokken van Amelinckx op de Prins Boudewijnlaan 84 in Wilrijk aan de rand van ’t stad. Blootsvoets en in bloot bovenlijf trok Jef Geeraerts de deur van het appartement open. Ik schrok, niet van zijn blote borst en rossig borsthaar, ook niet van de Afrikaanse kralen, amuletten en kettingen om zijn hals, wel schrok ik van zijn kleine gestalte: mijn held, mijn gids, mijn kompas en mijn anker was amper enkele centimeter groter dan ikzelf en met mijn 1meter61 ben ik niet van de grootsten. Zijn jeansbroek hield hij op met een militaire riem van zeildoek. Hij was kaal in het midden van zijn hoofd en had een rond, spits muizengezicht met bleke, vinnige oogjes en doorzichtige wimpers.

Onderzoekend keek hij mij aan.

“Hoe oud ben je?” vroeg hij.

“Volgende week word ik er drieëntwintig, meneer Geeraerts,” zei ik.

“Noem mij Jef.”

“Toen onnze Jozef drieëntwintig jaar was, studeerde hij aan de Koloniale Hogeschool hier om de hoek, nabij het Middelheimpark,” zei pa Geeraerts. “Hij had pas zijn licentiaatsverhandeling gepubliceerd, *De jacht en de bescherming van de savannezoogdieren in Belgisch-Kongo*, geloof ik. Onder het gebouw van de Koloniale Hogeschool ligt een olifant begraven. Is ’t niet waar, Jozef?”

“Pa,” zei Jef Geeraerts, “komt de pers u interviewen of mij?”

Hij vroeg of ik Kongo kende, of ik er was geweest.

“Nee Jef,” zei ik, “ik kwam nooit verder dan de Kalmthoutse Heide. Maar de namen van de buurlanden van Kongo ken ik uit het hoofd: Frans Equatoriaal Afrika, Soedan, Uganda, Tanganyika, Rhodesië en Angola en ook de namen van inheemse stammen ken ik van buiten: Baboma, Bundu, Pygmeë, Watuzi, Baluba...”

Jef Geeraerts leidde mij door dubbele glazen sierdeuren naar een lichte, zonnige en kraaknette salon annex eetkamer met familie-foto's in zilveren lijsten en kristallen borrelglasjes-in-de-rij met kanten onderleggers. Boven de eettafel hing een kristallen kroonluchter. De salon stond propvol: staande lampen met een lampenkap van roze mousseline, een buffetkast met krullen en versierselen, stoelen met hoge rug en zetels en sofa's met kussentjes op de zittingen. Boven het buffet hing een boerenstillevens in de stijl van Permeke in donkere zandkleuren, alsof het met modder was geschilderd, naast klassiek ingelijste schilderijtjes van kleine meesters, *petits-mâîtres* zoals ze zeggen, een ander woord voor amateurschilders.

Alles heel *bourgeois*, heel burgerlijk.

“Ne sherry van Domecq?” vroeg ma Geeraerts.

“Dank je, mevrouw, liever niet,” zei ik.

“Ik zal een gebakje brengen,” zei ma Geeraerts. “Wat eet je liefst? Een zwaantje met crème-fraîche? Een éclair? Een tompouce? Of liever een rijsttaartje?”

“Straks, ma,” zei Jef Geeraerts nerveus, gejaagd.

“Ongze Jozef is een brave jongen,” zei pa Geeraerts met een neusstem.

“—en heel proper op zijn eigen,” zei ma Geeraerts.

“Hoe was de film, Jef?” vroeg ik.

“Welke film?”

“Jef,” zei ik, “is het terecht dat *jij* de Staatsprijs krijgt en niet een van de andere kandidaten, Hugo Raes of Ivo Michiels?”

“Vraag dat aan de jury,” antwoordde hij kortaf.

“Is *Gangreen 1—Black Venus* een afrekening met je verleden als koloniaal en paracommando in Belgisch-Kongo?” vroeg ik.

—en keek op mijn horloge.

“Ben je gehaast?” gromde Jef Geeraerts.

“Dit interview verschijnt morgen, in de zaterdagkrant. Ten laatste om zeven uur vanavond moet mijn artikel bij de opmaak zijn.”

Jef Geeraerts snorkelde door zijn neus en zei: “In *Gangreen 1—Black Venus* beschrijf ik niet mezelf zoals ik vandaag ben maar de man die ik in Belgisch-Kongo was, een despoot, een heerser, een slavendrijver. Het schrijven van het boek was therapeutisch, genezend, gericht op geestelijk herstel. Het boek is een litteken, het eerste litteken. Stel je voor, in Kongo at ik zwart mensenvlees zonder het te weten. Al schrijvend trachtte ik mij te bevrijden van deze en andere nachtmerries.”

“Met *welk* gedeelte van je Kongo-verleden rekende je af?”

“Met een *bepaald* gedeelte,” zei Jef Geeraerts. “Er is een lege bladzijde in *Gangreen 1—Black Venus* waarop ik enkel schrijf dat ik de periode van 22 april 1959 tot 16 maart 1960 over sla en er later zal over schrijven of helemaal niet. Stammentwisten in Belgisch-Kongo, oorlog, geweld en een napoleontische levenshouding zijn het onderwerp van *Gangreen 2*, daarna komt er een boek over hoeren, hoererij, prostitutie en de rosse buurten in Antwerpen. Titel: *De straat van genade*. Het boek zit perfect in mijn hoofd, ik kan er vandaag aan beginnen maar doe dat niet. Eerst laat ik het onderwerp een beetje euh... rotten. Ik weet dat Jean Genet, Céline en Hemingway ook over hoeren schreven maar geloof me, aan *mijn* boek over seks en genot in de rosse buurt kunnen zij een puntje zuigen.”

Ik glimlachte. “Het is dus geen toeval dat de kritiek je ‘de Vlaamse Hemingway’ noemt?” vroeg ik.

Ik kende het werk van Hemingway, was er vertrouwd mee, ik had *Voor wie de klok luidt* gelezen, *De sneeuw van Kilimanjaro*, *Groene heuvels van Afrika*, *De oude man en de zee* en wist dat de Amerikaanse auteur, laureaat van de Nobelprijs voor Literatuur 1954, ‘op latere leeftijd’, 62 jaar en ziek in zijn hoofd, de loop van een geladen dubbelloops jachtgeweer onder zijn kin zette en de trekker overhaalde.

Gejaagd ademde Jef Geeraerts door zijn neus, snuffelend als een rat. Terwijl hij praatte, ontlastte hij zijn middenrif met yoga-ademhalingsoefeningen.

“Ernest Hemingway is God hé,” antwoordde hij. “Zijn Afrikaanse verhalen zijn pure poëzie. *Gangreen 1—Black Venus* begint met een citaat van Hemingway: ‘... Sedert gangreen zijn rechterbeen aantastte, had hij geen pijn en met de pijn was de gruwel verdwenen en voelde hij enkel een grote vermoeidheid en woede...’ Toevallig, zeer toevallig deed ik dingen in Afrika die Hemingway er ook heeft gedaan: gejaagd op groot wild en bordelen bezocht maar da’s allemaal zeer, zeer toevallig. Zal ik je iets bekennen? Ik schrijf nog één boek over Kongo, *Gangreen 2*, daarna is Kongo voor mij een afgesloten hoofdstuk want ik *haat* het woord Kongo, ik *haat* koloniale literatuur, ik *haat* Kongo-literatuur. Wat ik schrijf is literatuur die zich toevallig, zeer toevallig in Belgisch-Kongo afspeelt.”

Hij zette een zonnebril op, in huis, tussen vier muren, in oktober.

“De flits van de fotograaf verblindt mij,” zei hij.

“Zie je zelf een evolutie van je eerste boeken naar het bekroonde *Gangreen 1—Black Venus*?” vroeg ik.

“Mijn eerste romans, van *Ik ben maar een neger*, *Schroot*, *Zonder clan* tot *Het verhaal van Matsombo* zijn stijloefeningen, probeersels. Met *Gangreen 1—Black Venus* heb ik mijn vorm en stijl gevonden. Het eerste hoofdstuk is één lange volzin met hier en daar een komma en geen enkele punt. Het boek eindigt ook met drie puntjes om aan te geven dat het onderdeel is van een cyclus, *Gangreen 1—Black Venus*

is het eerste deel. Nu heb je voldoende stof voor een artikel want ik moet aan het werk.”

“Laatste vraag, Jef” zei ik. “Je beschrijft jezelf als een kloot-eerste-klas die als een blanke Jan-zonder-Vrees neukend en zuipend en rokend door de savanne en het oerwoud van Kongo dendert. Dat is moedig, *chapeau*, maar is het allemaal wáár wat je over jezelf en anderen schrijft?”

“Dat spreekt vanzelf,” antwoordde hij. “Geen letter in mijn boek is niet authentiek en honderd procent de waarheid. De ik-figuur in *Gangreen 1—Black Venus* ben ikzelf. In Belgisch-Kongo leefde ik echt als een beest. Ik schoot er bosjesmensen als apen uit de bomen. Ook seks met inlandse meisjes is een sport die ik met oneindige variaties heb beoefend. Natuurlijk heb ik heimwee naar Kongo maar ik ben negenendertig jaar, ik heb genoeg goede jaren in mij om Kongo van mij af te schrijven en een nieuw leven op te bouwen.”

Voorzichtige tikjes op de dubbele glazen deur. Ma Geeraerts kwam breed lachend in de salon met een kristallen schotel hoog opgetast met zwaantjes met slagroom, éclairs, een tompouce met vanillepudding, rijsttaartjes en roomsoezen.

“Gij eet graag taartjes, nietwaar, ik zie het aan uw ogen,” zei ze.

Boven de radiator hing de opgezette kop van een zwarte buffel met hoorns met een spanwijdte van meer dan een meter.

“De kop van de Taaie,” zei Jef Geeraerts, “een buffelstier. Er zit een kogelgat in zijn kop. Ik legde de Taaie omver met drie schoten van dichtbij, in Kongo in ’58. Ik smeerde mij in met buffelmest, om heel dicht bij het wild te komen, we reden in mijn Ford pick-up in eerste versnelling naar een zandweg vol kuilen en bulten en opeens, twintig, dertig meter verderop stond de buffel onbeweeglijk onder een boom. Ik trok de grendel van mijn .375 Magnum open, laadde het magazijn en luisterde naar de wind en wachtte tot het zware dier als een tank naar voren stormde en haalde de trekker over en de buffel kreeg een schok, steigerde, gooide zijn kop achterover

en chargeerde en ik legde opnieuw aan en schoot en de buffel zakte door zijn poten onder een wolk van zoemende vliegen. Ik was achtentwintig jaar en nadat ik een Afrikaans jachtverhaal van Hemingway had gelezen, schreef ik in Libelle-stijl mijn eigen verhaal over de jacht op een buffel. Het werd mijn eerste publicatie.”

Hij stond op zijn tenen en stak een vinger in het kogelgat.

“Schrijf je hier je boeken, Jef, in Wilrijk, bij je ouders aan de keukentafel?” vroeg ik.

“Nee, Wilrijk is mijn postadres,” antwoordde Jef Geeraerts.

“Mijn briefwisseling komt hier toe. Om te schrijven huur ik een kamer op de hoek van de Korte en de Lange Winkelhaakstraat. Weet je waar dat is?”

“Natuurlijk, Jef. Vlakbij het Koningin Astridplein.”

De hoerenbuurt, dacht ik, ‘de straat van genade.’

Terug op de redactie. Aan een spijker naast de deur hing een scheurkalender. *Vrijdag 10 oktober 1969*. Ik rolde een blanco vel in mijn schrijfmachine en in de wolk van sigarettenrook die dag en nacht in het redactielokaal hing, las ik hardop de woorden die razendsnel uit mijn schrijfmachine klepperden, zonder doorhalingen, zonder schrijffouten, met alle punten en komma’s op de juiste plaats, in drie exemplaren en zo snel dat het gebouw ervan daverde. Een losse medewerker luisterde aandachtig mee terwijl hij met een zakdoek zijn lippen bette en zijn brillenglazen poetste.

**Uit het familiealbum
1957-1958**

